

Ыйту – хурав

Паттәрләх ан манәстәр

Эпә РФ хәрүшәрләх, оборона тата право сыхлавә өнәпә ёслекен академик действительнай членә пулса таратман, мана Нелли Петровна Платонова тесе ченәсә.

2005 сүлта манән «Ятран аса илер...» кенәке пичетленсе тухрә. Унта паттәрләх катарна 1400 сын ятне асаннә. Ку вәл пурәнакан-нисемпе вилнисем, паллисемпе палла маррисем, наградаланисемпе наградаланисем пирки. Унчә патшаләх наградине палан 60 паттәр Аслә Сентеру пулнәрәна 60 сүл тултарнине палла тунә кунсәчә светуй Александр Невский княз орденәсене вилнә хысқан тивәснә. Наградәсене таванәсене, музейәсене е сар комиссариачәсене панә.

Кунсәр пусне эпә фронта 5 ача ытла (12 ача таран) асатнә, ытларәхәшнә кәтсе илеймен нумай ачаллә сәмьесем пирки ёслетәл. Хальхи вәхәта мана унчә СССР шутне кенә кун пек 60 сәмье ытла палла.

7-12 ача фронта асатнә 8 амәшнә Аслә Петер орденәсеме вилнә хысқан наградаланә. Ку мероприя-тисене саванәслә лару-тарура, ен-тешсеме тавансем умәнчә ирт-тернә. Казастанра, Дагестанра, Сурсәр Осетирә, Краснодар край-нчә, Чәваш Республикинчә, Белорус-сирә, Мускав обласәнчә пурәнакан амәшәсене наградасем панә.

Хальхи вәхәтра эпә «Салтак амәшән паттәрләхә» кенәке хат-ёрлессе ёслетәл. Муркаш район-енчи Шарпаш яләнчә Васильевсен (тәрәсрәс каласан, Семеновсен) сәмий пурәнни пирки мана палла. Сәмьерән ултән фронта тухса кайнә, пилләкешә каялла тавранай-

ман.

Архив справки.

Чуманкасси ял Совечән 37-мәш номерлә хусаләхсен кенәкинчә 1929-1940, 1941-1946 сүлсәчә Семен Васильевич Васильев хусаләхә пирки сьрса хуни пур. Хусаләхә сәксене сьрса хунә:

Семен Васильевич Васильев, сәмье пусә, 08.01.1886 с. (43 с.); Анастасия Захарова, машәрә 1896 с. (33 с.);

Порфирий Семенович Семенов, ывалә, 1906 с., уйрам хусаләхә уйрал-са тухнә, Рассей хресчен хәрлә сар ретәнчә пулнә;

Николай Семенович Семенов, ывалә, 27.07.1908 с., 1941 сүлтанпа Рассей хресчен хәрлә сар ретәнчә пулнә, тавраннә, 1990 сүлта вилнә;

Иван Семенович Семенов, ывалә, 1910 с., Рассей хресчен хәрлә сар ретәнчә пулнә, 1943 сүлхи август уйхә-нчә вилнә;

Тимофей Семенович Семенов, ывалә, 18.01.1018 с., Рассей хресчен хәрлә сар ретәнчә пулнә, вилнә;

Филипп Семенович Семенов, ывалә, 07.11.1019 с., Рассей хресчен хәрлә сар ретәнчә пулнә, вилнә;

Петр Семенович Семенов, ывалә, 28.07.1923 с., Рассей хресчен хәрлә сар ретәнчә пулнә, вилнә;

Валентина Семеновна Семенова, хәрә, 02.02.1928 с.

Теләр хусаләх: Порфирий Семенович Семенов, сәмье пусә, 1906 с., 1942 сүлхи августа вилнә;

Татьяна Тимофеева, машәрә, 1910 с. (19 сүл);

Евгения Порфирьевна Порфирьева, хәрә, 1931 с. (2 сүл);

Зоя Порфирьевна Порфирьева, хәрә, 14.02.1930 с.;

Энгельс Порфирьевич Порфирьев, ывалә, 12.02.1933 с.;

Алим Порфирьевич Порфирьев, ывалә, 30.12.1935 с.;

Раиса Порфирьевна Порфирьева, хәрә, 1941 с.

Шарпаш ялән 1949-1951 сүлсенчи хусаләхсен кенәкинчә Николай Семенович Семенов хусаләхә пирки асаннә пур. Сәмье пусә 1908 сүлта суралнә, «Искра» колхозра бригадирта ёсленә, 1990 сүлта вилнә.

Сав сүлсенчә Шарпаш яләнчи Семен Васильевич Васильев хусаләхә пирки те сьрса хәварни пур. Сәмье пусә 1886 сүлта суралнә, хусаләхә пәчән юлнә, «Искра» колхозра рядовой колхозника ёсленә, 1952 сүлта вилнә.

Порфирий Семенович Семенов ачисем Евгения, Зоя, Энгельс (Евтихий), Алим, Раиса 1950 сүлхи мартан 21-мәшәнчә Красноярск крайәнчи Вознесенски районәнчи Вознесенско ялнә тухса кайнә, халә унта Евгения Порфирьевна Шапцова, Энгельс (Евтихий) тесе ченнә, Алим, Раиса Порфирьевна пурәнәсә.

Хальхи вәхәтра Чуманкасси ял тәрәхәнчи Шарпаш яләнчә Семен Васильевич Васильев 1925 сүлта суралнә хәрә Валентина Семеновна Никитина (Семенова) пурәнәтә. Валентина Семеновна Никитина (Семенова) хәрә Елена Геннадьевна Васильева Чуманкасси яләнчә пурәнәтә, Чапаев ячәпә хисепленекен хусаләх бухгалтерәнчә ёслет. Иван Семенович Семенов машәрә Фекла Турай ял тәрәхәнчи Мән Токшик яләнчә пурәнәтә. Фронтран янә сьрусем пурәнмалли сурт 1960 сүлта сунса кайнә чухнә пәтнә.

Архив заведующий

Л. НИКОЛАЕВА.

Сүт сәнталәкә упрасчә

Мәнлерәх-ши вәсем, салтак тўмисем?

Эпир пурте – сүт сәнталәк ачисем. Хамәра вайлә, хәватлә туйсан та унән ирәкәнчә иртме, унсәр пурәнма пултар-мәстәр. Темәллә асамлә вай пире ёмәрләхә пәр-пәрин-пә сьрса хунә тейән: сак сьхә-нурә сәс пирән пурнәс, пирән пуласләх.

Юлашки сүлсенчә тәнчәне час-часах сүт сәнталәк ката-строфисем (тайфун, шыв илни, сәр кисрәнни, типпә кайнә вә-хәтсем е вәсә-хәрисәр вайлә сумәрсем) нушалантарасчә, пин-пин сын пурнәсә тата сәсә. Сак хәрүшә пуләмсем, ман шутпа, этемләхә шухәша яма тивәс. Тен, сүт сәнталәк хәйән айван ачисене тавәрма шут тытнә? Тен, вәл пире тем сән-чен систерет, асәрхаттарат? Эпир аңа пәр чәптәм чухлә те упрама пәлместәр-сәкә. Унән ыра кәмәлә (сүт сәнталәк

пирәншән нимән те хәрхән-мест!) сине суратпәр, унән илемнә пәр шөлсәр тапатпәр...

Хисеплеме пәлменни астан пултанат-ши? Ман шутпа, йәлт-а ачаләхран. «Витя, тухса пер кушак сурина! Фу, сәнсәрскер!», «Коля, астан тупран ку нәрсәр нәрра?», «Маттур, Вера, еплерәх салтак тўмисем тата килнә амәшә валли!» – сакан йышши сәмаксене час-часах илтме пулат. Уссе ситнә Витя сәм, Вәрәсем, Кольәсем сүт сәнталәк «нәрсәр», «сәнсәр» япала ыраңнә хуни ку сәрәтәх.

Сүт сәнталәк – пәрлө уса кур-малли пуянләх. Эпир вара аңа упрамалли сәнчән манатпәр. Енчә те сав кашласа ларакан вәрман санән пурләхә пулсан, эсә аңа чунтанәх сьхлат-тәнчә: йывәсене те уса сәр касмәттәнчә, чәр чунсәне те упрәттәнчә, сүп-сәпа та маши-

ни-машинипех ем-ешәл услаң-кәсене турттармастәнчә. Тәкәр пек сүталса ыртакан пәвә күршәри Кәркурин пулсан вәл та аңа ку сәкәх упрәнәтә пулчәчә. Халә эсә те сәмрәк юмансене тәпренәх касса йә-валантаратән, сайра тәл пула-кан сиплә кураксене тымар-пәх тәпәлттаратән. Кәркури те кәмләк пек йәлтәртатса ырт-кан шыва кәленчәсем ывәтәтә. Вәрманә, услаңкәна, хире уй-рәм сьнсене памалла тә-местәл эпә. Ун пек пәри тасатә, сәр-сәр сын сүпәлә. Кашни хәй пурләхә пек упрамаллине аса илттерәсән.

Авалтан пуласла йөркәленнә сын ас-хәкәллә улаштарма йывәр, анчәх пирән сакна аң-ланса илмеллә: сүт сәнталәк вәл – санән та, манән та, күршәри Кәркурин те! Вәл – ПИРӘН! Аңа упраси те –

ПИРӘН тивәс!

Хамәра эпир сүт сәнталәк патши тәтпәр. Ман шутпа, ку куләшла та айванла. Сүт сәнталәк – пирән анне, эпир вара унән юратнә ываләсемпә хәрәсем. Ачисем айван та усал чүлнә пулсан, кирек мәнлө анне чәри те ёсәкләсә йәрет. Сүт сәнталәк пирән асәрләхә еплә чәтәт-ши?

Сүт тәнчәне манән илемлә те сывә кура сәкәт. Сәнкәр түпә ачаләхә, тәрәклә вәрмансем, ача ку сүлә пек тәрә юхан шывсем... Сак илеме упраса хәварәсә пирәнтен кәна килет. Пирән мәнуксем: «Асанне, таса сывләш мән-ши вәл? Асатте, салтак тўмисем мәнлө-рәх чәкәксем-ши? Вәрман мәнне аңлантарса пар-ха!» – тесе ыйтсан пире намәс пулмә-ши?

Ирина СТЕПАНОВА.

Спорт

Физкультурник кунне халалласа

Августын 11-мәшәнчә Физкультурник кунне халалласа Муркаши стадион-та ИП «Никита» тата М. Шуйцев ячәллә клуб командисем хушшинчә футболла ылыса суперкубок сәнсе илессинән амәрту иртет. 18 сәхетре пусланат. Командәра 15 участник тата 1 представитель пулмалла. Вы-лякансене 4 сынна улаштарма ирәк парасчә. Сентерүсә-команда район администраций вәрентү, сәмрәксенә политики тата физкультурна спорт пайән дипломәпә кусса сүрекән кубок-не тата такана тивәсәт.

Ишекенсем вай вищәсә

Августын 12-мәшәнчә Хорнуёнчә ял хусаләхә предприятиясен, организа-циемпә учрежденисен физкультура коллективсем хушшинчә районта мала тухассинән шывра ишессипә амәрту иртет. Амурту 11 сәхетре пу-сланат. Амәртәва пәтәмәшлө хәтәр-ленсә ирттерессине район админист-

рацийән вәрентү, сәмрәксен полити-ки тата физкультурна спорт пайнә шаннә. Амәрту эстафетәпа иртет (4x25 м.). Командәра 4 сын (2 арсын тата 2 хәрарәм) пулмалла. Призлә ыраң йышәннә командәсене дипло-мем, уйрам участниксене Хисәп грамо-тисемпә парнесем парасчә.

Муркаш ял тәрәхән спартакиади

Августын 11-мәшәнчә Муркаш шукулән стадиончә Муркаш ял тәрәхән спартакиади иртет, 10 сәхетре пусланат. Унта Муркаш яләнчи пред-приятисен, организацисен тата учре-жденисен пәрлештернә командисем хушшәнасчә. Командәра 11 участник, сав шутра 7 арсынпа 3 хәрарәм тата 1 представитель пулмалла. Спартаки-адәна хушшәнансәм сәк енсемпә амәртасчә: сәмәл атлетика, мини-фут-бол, армспорт, дартс, канат туртас-си. Кашни участник 3 енлә амәртәва ху-шәнма тата 4x100 м. эстафетәра амәр-тма пултарат.

Сәмәл атлетика. 2 арсынпа 2 хәр-арәм 4x100 м. эстафетәра амәртасчә.

Мини-футбол. 10-шар минут 2 тайм ылысчә. Малтан вайәсем ушкәнсә-чә иртәсчә. Командәра 5 сын пулмал-ла.

Армспорт. Командәра 1 арсынпа 1 хәрарәм.

Дартс. 1 арсынпа 1 хәрарәм амәр-тасчә.

Аләпа тәртәнессе тата аләпа тур-танаси. Командәра 1 хәрарәмпа 1 арсын пулмалла. Хәрарәмсем аләпа тәртәнәсчә, арсынсем алә вайәпә тур-танасчә.

Канат туртаси. Командәра 3 ар-сынпа 1 хәрарәм пулмалла. Кашни тәл пулурах 3-шәр хут канат туртма ирәк парасчә, кашни хушәнчәх вәсем ы-рәнсемпә илмәшәнәсчә. Вылыса яра-кан команда тухса үкет.

Ку е вәл өнәпә амәртса 1-мәш, 2-мәш, 3-мәш ыраң йышәннә уйрам участниксене тата команда амәртә-вәнчә призлә ыраң йышәннә коман-дәсене Муркаш ял тәрәхән дипло-мемпә парнисене парасчә. Пәтәмәшлө 1-мәш ыраң йышәннә команда кусса сүрекән кубока, дипло-ма тата парнене тивәсәт.

Сүл сүрев

Эпир пулнә, пур, пулатпәр!

«Истори чәнләхә мән та-ран нәсәлсен ёс-пусне сывәх, халәх сав таран ма-лалла аңәслә аталанат». Сак чәнләхә тәпә хурса Муркаш районәнчи учитель-сен, шукулсен, культура сүр-чәсен ертүсисен, ыттисен нумаях пулмасть авалхи чә-ваш халәхән историллә ыраңәсене ситмен Пүлер хулине ура ярса пусма түр килчә. Чәвашан палла пат-тәр сьннисене халалланә музей-заповедникчә, вил тәприсем сәнчә пултә-мәр, Е.Е. Ерагин вәрентәкән тәрәшнпә, ертсе пынипә сак сүл-йәр сине тухрәмәр.

Малтанах Шәкәре ситсе Сәспәл Мишшин музей-за-поведникчә курса паллаш-рәмәр, кил ыраңәнчә пул-са чаплә поэтан чуна иле-кән саввисене аса илсе ву-ларамәр.

Патәрәл яләнчә «Сәкәр» халәх музейне курса ки-лентәмәр.

Малалла сүл Аслә Арапус ялнә ситерчә. Митта Васлөп ячәпә хисепленекән ял шу-куләнчә, вил тәприйә сәнчә пулса куртамәр, сумлә сә-вәса асантамәр.

Шәмәршә тәрәхәнчә Фе-дор Мазуров скульпторан 12 уйхә паләкнә («Пурнәс сүл» – вәхәт сүл) курса ки-лентәмәр.

Вишпүрт Шәмәршәра Саша Семенован үнер шул-не 14 сүл хәйән укси-тенки-пә тунине курса, ун хәвачә-пә, тәлләвәпә тәләнсә, пирән чәвашсем хушшинчә сакан пек патриотсем пур-ине курса тәләнчәмәр.

Чәмпәр хулине ситсе чә-ваш шукуләнчә, И.Я. Яковле-ван музейәнчә пулса пите-интерслә, кәсәклә япала-сем курса савантамәр. Чәмпәр обласәнчи чәваш наци культурин автономнә ёстәвкомәнчә пулса И.Я. Яковлев сәнчән аса илсе каласа ирттертәмәр. Мәчә-вар пире сүл тәршәпәх ку е вәл хула е юхан шыв сән-чен каласа парат.

Малалла сүл Чәмпәртән – Пәлхара. Пәлхар сәрә сине ситсе авалхи чәвашсен сәрә сәнчә пулса ваттисене сума сурамәр. Пәлхар музей-за-поведникчә кәрсе куртамәр.

Пүлрәте вара Валәм ху-са сәрә сәнчә пулса таса сәл ку сьывне ёсәсә, сәвәнса ки-лентәмәр.

Сак сәр сәнчән чарәнса тәрсах, уйрамманәх калас килет. Валәм хурана чысла-са ватти те, вәтти те пур сәртен те килет, пәр чарән-масәр Валәм хуран керемне халәх утат, парнесем па-рат. Ку ыраңа типтерле-се, юсаса тәрәсчә, Турра асанакан, ваттисене сума сәвакан халәх валли пәтәм-услови те кунта пур.

Хамәра асанмаләх кашни-ех 800 сүл каялла сәпәсүсем хысқан юлнә қәкшәм ката-кәсене, ёс хәтәрәсене, Сә-вар сәрә сәнчән чавса-алт-са илсе килтәмәр.

Хусанти Ар сәви сәнчә вара эпир Н.И. Ашмаринан, Н.В. Никольскийән, ытти палла сьнсен вил тәприсем сәнчә пулса, хамәр кунта пурлине паләртә хәвартә-мәр, вил тәприсене тасатрә-мәр.

Сәвар хулин сәрә сәнчә «Сувариада-2006» спорт вайиисене асаттесен ас-лашәсен ашәсене сума суса ирттертәмәр, сентерү-сәсене паләртәмәр, чыс-ларамәр.

Пирәнчә ялан чәваш хә-ләх Гимнә «Алран кайми» янәрарә.

Хамәр сүл сүреве Хусанти аслә Кремльпә вәслерәмәр.

Хамәр чәваш пулине ма-нас марччә, чәваш халәхә хәш сәртен вай илнине, ун сәрә, тымарә астан тухни-не пәлсе тәрәсчә, аталанта-расчә. Чәвашра савән пек маттур сьнсем пулнпә мухтанасчә, вәсем пек ма-тур, пултаруллә пулма вәре-несчә.

И. ТАЙМАСКИНА,
Мән Шашкар ял клубән
ертүси.

ПАСАРА – ЮСАВПА ТЕХНИКА ПРЕДПРИЯТИНЕ

Ситес эрне кунран тытәнса Муркаши юсавпа техника предприятиенчә тавар сутақансемпә туянақансем вал-ли сәнә ыраң уйәрса парасчә. Хапәл туса кәтәсчә сире унта.

Пәлтерүсем. Объявления

Тәватәмәш хут пәруламалли хура-шурә тәслә ёне сүтатпәр.
Телефонсем: 8-927-865-02-64, 8-927-860-84-94, 60-0-91 (ёсри).

По трассе Васькино–Тореево-Ядрин с машины прыгнула и пропала корова черно-пестрого цвета. Свидетелям просим позвонить или сообщить по тел.: 52-3-60 в Б. Сундырское райпо.

Продается УАЗ (санитарка белого цвета) 1998 г.в., в хорошем состоянии. Цена договорная.
Телефоны: 38-2-03, 8-902-662-93-64.

ОАО «Моргаушский кирпичный завод» реализует: кирпич керамический М 75-100 несортированный по цене 3953 рублей за 1,0 тыс. шт.; кирпич керамический М 100 сортированный по цене 4130 рублей за 1,0 тыс. шт.; кирпич керамический М 125 сортированный по цене 4602 рубля за 1,0 тыс. шт.; щебень кирпичный по цене 531 рубль за 1,0 куб. м. Приглашает на постоянную работу электромонтеров, обжигальщиков, загрузчиков, садчиков, съёмщиков, водителя автомобиля (КАМАЗ 55102), плотника.
Справки по тел.: 8(83541) 2-11-77; 2-16-38.
Адрес: с. Моргауши, ул. Восточная, д. 1.

Районти ёсәпә тивәстәрекен центр коллективә кунта бухгалтер пулса ёслекен Е.С. Егорован хунашшә Аверкий Егорович ЕГОРОВ сарәмсәр вилсе кайнә пики вәсен сәмийпә, таванә-семпә тата сывәх сьннисемпә пәрлө чун-чәрерән хур-ланса пәлтерет.

ГУП ЧР «Моргаушский издательский дом»
Моргаушская районная газета
"СЕНТЕРУ ЯЛАВЕ"

УЧРЕДИТЕЛИ:

Министерство культуры, по делам национальностей, информаци-онной политики и архивного дела Чувашской Республики.

Государственное унитарное предприятие Чувашской Республики «Моргаушский издательский дом».

Зам. гл. редактора
В.Л. ШАПОШНИКОВ.

АДРЕС: 429530, Чувашская Республика,
село Моргауши, улица Мира, дом 9.
ТЕЛЕФОНЫ: директор-главный редактор - 2-11-36,
заместитель главного редактора - 2-12-82,
бухгалтерия - 2-11-35, отделы: общественно-политической жизни,
социальной жизни - 2-12-82, сельского хозяйства - 2-11-38.
E-mail: morpress@cbx.ru

Газета зарегистрирована управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по Приволжскому федеральному округу. Свидетельство о регистрации СМИ ПИ № ФС 18-2329 от 15 августа 2005 года.

Газета выходит на чувашском языке по средам, субботам.
Печать офсетная.
Объем 1,0 п. листа. Тираж 3320.
Материалы на правах рекламы публикуются под знаком Р или рубрикой «Аталану сүлпә».
Время подписания в печать в 17 час. 20 мин., подписано - в 17 час. 08.08.2006 г.
Заказ
Дежурный по номеру
Р. ИЛЛАРИОНОВА
ИНДЕКС ИЗДАНИЯ: 54822.